

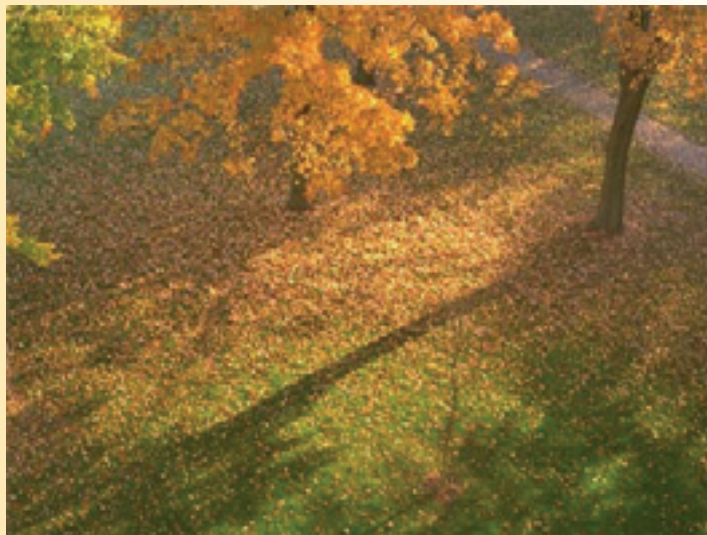
LETO NÁS MOTIVUJE KU STRETNUTIAM

Ovládlo nás obdobie, kedy teplo letných mesiacov strieda babie leto, neskôr upršané počasie. Potom nás ovládne zima, nostalgia po teple letných lúčov, po kráse prírody, po stretnutiach s najbližšími, a práve to nám dáva šancu viac sa zamyslieť nad zmyslom stretnutí. Tá najpríjemnejšia časť roka, kedy sa snažíme načerpať teplo, pohodu, pokoj, lásku a harmóniu, je za nami. Znovu je za nami čas, vytúžených dovolení a oddychu. Čas užívania si slnka, vody a pohody. Čas, keď máme priestor konečne sa pozastaviť a zabudnúť aspoň na chvíľu na prácu, stres a neustále naháňanie sa za niečím... Čas, kedy si viac uvedomujeme, čo má v našom pozemskom živote skutočný zmysel. Čas, keď si vstupujeme aspoň na chvíľu do nášho svedomia. A hlavne čas, keď si nájdeme chvíle pre našich blízkych, pre druhého človeka. Čas stretnutí. . .

Z čias, kedy sme ako deti drali školské lavice nám chtiac-nechtiac zostal zvyk využiť práve tento letný čas naplno. Ako deti sme letá trávili u starých rodičov, v kruhu kamarátov, na rodinných dovolenkách či v táboroch. Každé dieťa vníma čas u starých rodičov rozdielne. Avšak s odstupom času asi všetci zistujeme, že práve tie prázdniny, ten čas strávený u starých rodičov mal aj hlbší zmysel. Zmysel v obsahu slov, v spôsobe správania. Aj tie napomenutia za to stáli, naučili nás veľa a vždy nám niečo dali. Príbehy a spomienky nás možno nie veľmi vtedy zaujímali, ale dnes môžeme povedať, že si ich pamätáme, že z nich čerpáme. V každej kresťanskej rodine práve čas, ktorý sa trávi spolu využívame na zdieľanie, na utužovanie vzťahov, na svedectvá a rozhovory.

Čas stretnutí, a nielen súkromných, rodinných, ale aj cirkevných nám otvára nový priestor. Priestor na obohacovanie nášho duchovného života. Či už ide o návštevy domov dôchodcov, alebo o mládežnícke a detské letné tábory. Ved' čo môže byť duchapľnejšie pre kresťana, ako spojiť relax s prijímaním Božieho slova? Cez leto sa otvára priestor aj pre naše veriace srdcia. Stretávame ľudí s ich radosťami aj starosťami.

Počúvame ich životné príbehy a my im ponúkame tie svoje. Spoločne hľadáme riešenie ich osobných problémov. Samozrejme s pomocou nášho Pána Boha. Spoločná modlitba nás vzájomne posilňuje. Je to neopakovateľný pocit, keď môžeme pomáhať blížnym. Ved' niekedy stačí len tak málo, vypočuť alebo pohladkať chorú dušu. Neopakovateľné sú v živote kresťana aj chvíle spoločného posilňovania sa vo viere. V dnešnom svete sa viera nenesie, a preto je na nás, kresťanoch, ako ju budeme zachraňovať a upevňovať. A túto možnosť nám ponúka aj čas leta. Je na nás, dietskach Božích, či ju aj náležite využijeme. V tomto čísle časopisu sa s Vami preto chceme podeliť o svedectvá, ktoré sme počúvali, o čas, ktorý sme ľuďom venovali. Svedectvá, s ktorými sa „naši“

starí rodičia s nami podelili. Svedectvá z profesionálnych náhradných rodín, kde nielen deti, ale aj rodičia cítia požehnanie a Božie vedenie. Pri všetkých svedectvách možno povedať, že sú z rodinného prostredia. Tak ako sme zvyknutí byť v kruhu rodiny, tak sú obyvatelia Stredísk (či už deti alebo seniory) začlenení do jednej veľkej rodiny – Evanjelickej Diakonie ECAV na Slovensku (ED).

**PhDr. Janka Gasperová
Daniela Majerčáková**

Obsah čísla

- 1 Úvod
- 2 - 4 Svedectvá zo života v Evanjelických Domovoch dôchodcov
- 4 - 5 Priblíženie rodinného života v profesionálnych rodinách
- 6 Aj letné aktivity v zahraničí patria k našim spoločenstvám
- 6 Leto v tábore
- 7 Správa o činnosti ED
- 7 Novinky z Ústredia
- 8 Inzeráty

SVEDCTVÁ ZO ŽIVOTA V EVANJELICKÝCH DOMOVOCH DÔCHODCOV

Aby sme si priblížili život „našich“ seniorov v Strediskách ED, oslovili sme ich, aby sa s nami podelili o pocity, radosti či starosti. Na najbližších stranách si priblížime stretnutia a život, či aj samotné životné príbehy nielen obyvateľov Domovov dôchodcov, ale aj ich rodinných príslušníkov či personálu. Príspevky boli redakčne krátené, preto ďakujeme tak autorom ako aj čitateľom za pochopenie.

„Rodina sa má stretávať“

Keď sme boli deti, naša mama nám vstúpovala zásadu, že rodina je základ, že musí byť súdržná, má si pomáhať a najmä stretávať sa. Túto zásadu sme preniesli do svojich životov.

Keď sa stará rodič o svoje deti, je to samozrejme, akceptuje to spoločnosť i štát (napr. škôlky, materská dovolenka ...). Keď sa však stane opačná situácia, že sa dieťa musí postarať o svojich rodičov, v prvom momente je neriešiteľná. Ak človek nemá rodinu, ktorá sa o neho s láskou postará, zostáva odkázaný sám na seba - ako si zariadiš, tak sa budeš mať.

V našej rodine nastala bohužiaľ situácia, keď mama dostala mozgovú porážku a jej ľavá strana zostala nehybná. Túto situáciu zariadiť bolo ako skákanie do čiernych dier, všade na nás číhala nejaká prekážka.

Nám sa podarilo, viac menej, všetky prekážky zložiť a pomoc nám ponúкло Stredisko Evanjelickej Diakonie (v zastúpení p. Srdošovej) v Trnave, kde sme mohli oboch rodičov umiestniť na spoločnej izbe tak, aby mali celodennú opateru a starostlivosť. Rodičia sa tam cítia dobre, majú všetko čo potrebujú. My ich chodíme pravidelne navštevovať, takže sledujeme ich fyzický aj psychický stav.

Možno, z nášho pohľadu, by sa mohlo v takomto zariadení venovať aj rehabilitačnej činnosti, resp. nejakému cvičeniu alebo záujmom (kreslenie, vyšívanie, alebo iné), určite by to prospelo mnohým klientom.

Na druhej strane treba pochváliť, že sa všetci snažia, aby sa tam všetci seniori cítili príjemne a boli spokojní. Personál je milý, snaží sa, aby v rámci možností boli zabezpečené potreby klientov, tak, aby sa tam cítili ako doma. Akékoľvek problémy, ktoré sa vyskytnú sa snažia riešiť promptne.

**Dipl. technik Jana Brtvoová
Trnava**

Výlet pre radosť

Zorganizovali sme výlet a navštívili sme Domov dôchodcov v obci Kšinná. Prijali nás s úprimnou bratskou láskou. Pripravili pre nás slávnostný obed a po obede pri kávičke sme si zaspievali naše ľudové piesne.

Pán riaditeľ na naše veľké prekvapenie zabezpečil harmonikára a tento rozprúdil náladu tak, že sme si aj zatancovali. Návšteva okrem zábavy mala aj iný význam, a to, že sme si obohatili svoje skúsenosti a poznali život aj iného domova. Navzájom sme sa potešili a spoločne sme si zaspomínali na mladé časy.

Po zdarnom dni v dobrom počasí sme sa vrátili domov a svoje dojmy sme odovzdali tým, ktorí sa nemohli zúčastniť zájazdu.

Za všetko toto dobrodenie, ktoré sme prežili na zájazde patrí vďaka nášmu Stvoriteľovi, ktorému v úprimnej viere vyznávame svoje „ďakujeme“ zo srdca a vrúcne ho ospevujeme a veríme, že nás nikdy neopustí. Tento výlet bol dôkazom toho, že aj v starobe môžeme urobiť radosť a za to patrí vďaka aj vedeniu nášho domova.

**Cirák Karol
obyvateľ SED Trnava**

Pomoc v utrpení

Naša teta pochádza zo Závady pod č. Vrchom a do domova prišla ako 61 ročná 6. mája 1997. Do domova sa dostala z rodinných dôvodov, keď odovdela a pochovala aj syna. O druhého staršieho syna sa starala sama. Nakoľko bol telesne postihnutý, museli ho dať do ústavu pre postihnutých občanov. Má aj dcéru, ktorá tiež nemá ľahký život. Miesto toho, aby jej manžel bol oporou spôsobuje jej trápenie. Toto všetko nemohla psychicky uniesť, lekári jej odporúčali spoločnosť, ktorá jej bude poskytovať bezpečie a spokojnosť. Sama sa rozhodla odísť z vlastného domu do domova dôchodcov, kde by našla iný zmysel života a tak postupne zabudla na všetko čo prežila. Život v SED, ktoré je cirkevný domov rodinného typu, ju naplnil spokojnosťou a láskou.

Tu našla oporu nielen u obetavého personálu, ale predovšetkým u Pána Boha. K nemu sa utieka v radosiach i v ťažkostiach. Každú nedeľu navštevuje služby Božie, ktoré sa konajú v blízkom kostolíku. Nechýba na biblických hodinách ani na pobožnostiach, ktoré sa konajú v sieni domova dôchodcov, pred obedom čítava z knihy „Modlitby Pánových svedkov.“

**Eva Petreová
ekonómka SED Kšinná**

„Takto si nažívame v pokoji Božom“

Sme Domov-Penzión a Domov dôchodcov pri SED v Hontianskych Moravciach. Žije nás tu 27 obyvateľov ako jedna rodina. Chvála Pánu Bohu navzájom si dobre vychádzame. Stará sa o nás a všetko zabezpečuje 10 členný personál pod vedením riaditeľky Ing. Zuzany Chrienovej, ktorému za všetko ďakujeme.

Založili sme si aj spevokol „Ozvena“. Niektorí, ktorým zdravie lepšie slúži, sa starajú aj o kvetinovú záhradku, za čo im my, ktorí už nevládzeme, vyslovujeme vďaka. Niektorí sa venujú ručným prácam, napr. vyšívajú, háčkujú alebo iné. Niekedy nám vedenie zabezpečí aj zájazd, keď sa niečo zaujímavé okolo nás deje, alebo zabezpečí kúpanie v letnom období v termálnych kúpaliskách. Veľmi milé bývajú chvíle, keď nás navštívia deti zo základnej školy v našej obci s ich vystúpeniami, ktoré nás dojmávajú niekedy až k slzám. Vždy nám pripravia aj darčeky vyrobené vlastnoručne.

Čo sa týka duchovného vyžitia, chvála Pánu Bohu je dosť bohaté. Máme spoločnosť, kde sa schádzame každý deň na modlitby. Raz do týždňa, v stredu, máme v DD Služby Božie a každý piatok Biblickú hodinu. Dakujeme miestnej pani farárke, že sa nám ochotne venuje. Veď toho duchovna najviac potrebuje. V nedeľu chodíme do Božieho chrámu, ktorý je len asi 30 m od DD, čomu sa my starší a takmer imobilní obyvatelia tešíme, že nemusíme ďaleko chodiť. Vďaka aj za to Pánu Bohu. Takto si tu nazývame v pokoji Božom.

obyvatelka DD Hontianske Moravce

„Domov, kde je láska...“

V jeseni r.2006 som hľadala riešenie umiestniť moju mamičku do opatery, ktorá bola v tom čase sebestačná, avšak pri diagnóze „Demencia typu Alzheimera“ vyžadovala nepretržitú starostlivosť počas celých 24 hodín. Získala som prvú informáciu o Stredisku Evanjelickej diakonie - „Dom dobrého Pastiera“ v Sučanoch pri Martine. Bola som veľmi milo prekvapená s príjemným a milým prístupom, a zároveň aj ochotou pani riaditeľky pomôcť mi. Profesionálne a zároveň aj veľmi ľudsky ma oboznámila s možnosťami, ktoré toto zariadenie ponúka. A tak mi neľahké rozhodnutie a umiestnenie mojej mamy do domova pre seniorov značne uľahčila. Musím podotknúť, že aj kladný postoj mojej mamy k takému riešeniu mi „odlahčilo“ závažnú situáciu.

Odvtedy už prešlo pár mesiacov a práve vďaka prístupu celého personálu domova som toto rozhodnutie nikdy neolutovala. Mamička je nadmerne spokojná. Žije si vo svojom svete pokoja a kludu, kde je vďaka tomu, že je postarané láskyplne o jej potreby fyzické, duševné i duchovné. Takmer hneď

si zvykla na „domov“ a najmä na ľudí, ktorý s o ňu starajú. Pre mňa vedomie že je v tých najlepších rukách je neopísateľne uspokojujúce. Preto prejavujem veľkú vďaku všetkým zamestnancom domova za to, že svoje poslanie plnia zo srdca a s láskou, je to cítiť

**s vďakou
Dr. Zita Balejová**

„Pochopí len ten, kto to zažil“

Sme rodina, ktorá pozná a oceňuje fungovanie SED Sučany od jeho otvorenia. Náš 90 - ročný otec, svokor a starký trpí Alzheimerovou chorobou, ktorej silné príznaky prepukli najmä za posledné tri roky. Je to diagnóza, kedy človek nie je schopný postarať sa sám o seba a vyžaduje neustály dohľad. Žiadosť o jeho prijatie sme do SED Sučany podávali ešte pred jeho otvorením a náš starký sa stal jedným z jeho prvých obyvateľov.

Po roku jeho pobytu môžeme s veľkou úctou a uznaním poďakovať celému personálu domova za ich ľudský a zároveň vysoko profesionálny prístup. Prekonali sme s nimi nejednu ťažkú chvíľu, pomohli nám zvládnuť aj starkého pobyt na psychiatrickej klinike a jeho opätovný návrat. Pre nás

aj pre kolektív SED Sučany to boli neraz veľmi ťažké momenty, o ktorých by sa dalo rozprávať celé hodiny. Ich práca si zasluhuje naozaj vysoké uznanie.

Pred tromi mesiacmi navyše do SED Sučany prijali aj moju nevyliciteľne chorú mamu s diagnózou sclerosis multiplex, o ktorú sme sa predtým starali 20 rokov doma. Keď už nebolo zvládnuteľné starať sa o ňu v domácich podmienkach ako to jej stav vyžadoval, znovu to bolo SED Sučany, ktoré nám vyšlo v ústrety a snažilo sa nám pomôcť s neuveriteľným pochopením.

Pri našich častých návštevách v domove sa vždy stretávame s ochotou, prívetivosťou, porozumením a trpezlivosťou a čo je najdôležitejšie, vieme, že sa na SED Sučany môžeme spoliehať.

Je veľmi ťažké vyjadriť slovami čo pre nás v SED Sučany urobili a naďalej znamenajú. Čo takáto pomoc predstavuje, vie pochopiť len ten, kto sa v takejto situácii s ťažko chorými blízkymi ocitol.

Vyjadrujeme týmto našu hlbokú vďačnosť kolektívu SED Sučany a najmä jej riaditeľke pani Lenke Taškárovej, ktorá neraz obetuje svoj voľný čas a je k dispozícii obyvateľom SED vždy, keď to situácia vyžaduje.

Prajeme im, aby sa im podarilo zabezpečiť dostatočné finančné zdroje na chod svojho zariadenia, aby mohli poskytovať svoje služby ďalším občanom, ktorí takéto služby potrebujú.

**Ďakujeme Vám.
Alena a Peter Jánošíkovi
Sučany**

„Vytvorili mi optimálne podmienky“

Ak sa nemýlim, 21.03.2003 som dostala mozgovo-cievnu príhodu so stratou reči, čítania, písania a počítania.

Keďže lekári konštatovali, že nemôžem bývať sama (bývala som u dcéry, ktorá je zamestnaná), museli moje deti pristúpiť k opatrovateľskej starostlivosti. Zabezpečili mi opatrovateľku na 7 1/2 hodín v pracovné dni.

Keďže sa opatrovateľská služba neosvedčila, hľadali iné riešenie. Moja nevesta (stredoškolská učiteľka) ostala doma, hoci stratila zamestnanie – za čo som jej veľmi vďačná, u nej som sa naučila postupne čítať a písať. To bolo ďalších 7-8 mesiacov. Naskytla sa možnosť do novo otvoreného domova dôchodcov v neďalekej obci. Žiaľbohu, tam som bola len 2 mesiace, nakoľko najmä zdravotná starostlivosť o klientov nebola na požadovanej úrovni. Jedného dňa som sa ocitla zasa v Bojníckej nemocnici, keď mi hrozilo zaliatie pľúc vodou. Podľa lekárov som prišla o 5 minút dvanásť. Za starostlivosť personálu ďakujem. Po upravenom zdravotnom stave sa moji príbuzní dohodli, že sa nemôžem vrátiť do toho domova. Moja sestra sa rozhodla, že ma bude opatrovať u seba doma, v našom rodisku, v Trnave. Nakoľko zo zdravotných dôvodov nemohla túto prácu vykonávať, museli moje deti hľadať nové riešenie. Keďže som chcela ísť do Evanjelického domova, deti sa rozhodli pre SED DD-DSS v Horných Salibách.

Od 1.12 2004 som obyvateľkou tohto domova. Ťažko som si zvykla na kolektívny život. Vždy som si predstavovala, že zvyšok života strávim v rodine svojej dcéry. Žiaľbohu, nie je to možné tak zabezpečiť z ich pracovných dôvodov.

Po dlhom čase som si zvykla a som spokojná, nakoľko vede-

nie mi vytvorilo optimálne podmienky, čo sa týka ubytovania, stravovania (olovranty a večere si pripravujem sama) a tiež aj samostatného režimu dňa.

Nakoniec sa chcem poďakovať celému kolektívu domova dôchodcov za starostlivosť. Ďakujem aj zborovej farárke, za aktivity v domove dôchodcov.

Želmíra Bendová
Obyvatelka SED Horné Saliby

Môj životný príbeh

Vyrastala som v konfesiónálne zmiešanej rodine ako najstaršia z piatich detí. V detstve som pásavala husi a kravy. Vyučila som sa za predavačku a neskôr som robila manekýnku pre Makytu – Púchov. Chudobnú, ale bezstarostnú mladost som v 22. roku života vymenila za šťastné manželstvo, ktoré trvalo 45 rokov. Za tie roky sme stihli s manželom postaviť dom, vychovať tri dcéry, dať im školy a uviesť ich do života. Doopatrovali sme rodičov i svokrovcov.

Po štyridsiatich rokoch manželstva prišli na nás veľké skúšky. Ochorel manžel a s jeho chorobou sme zápasili päť rokov, kým ho Pán odvolal do večnosti. Vo vdovskom živote mi pribudlo mnoho starostí a práce okolo domu a hospodárstva, čo som s narušeným zdravím už nezvládala. A tak i napriek nesúhlasu detí som rozmýšľala nad domovom dôchodcov. Ako veriaca evanjelička som uprednostnila naše cirkevné zariadenie – volila som SED Košeca, v ktorom som bola po prvýkrát pri príležitosti jeho posviacky autobusovým zájazdom s našim cirkevným zborom.

Už vtedy bol môj výber definitívne jasný, nakoľko som si (a nielen ja) z tohto zariadenia odniesla najlepšie dojmy. V tomto domove, kde ma s láskou prijali som si asi po dvoch týždňoch zvykla, aj napriek smútku za domovom, rodinou, priateľmi a predovšetkým cirkevným zborom (Martin – Záturčie)

s jeho sestrou farárkou. Bola to veľká zmena, no veriaci človek s vierou postupne prekoná všetky skúšky. Hlavne v prostredí krásneho duchovného domova obklopený statočnými a obetavými ľuďmi ako je tomu tu v Košeci. Okrem denného režimu máme každý pondelok a v stredu dopoludnia fyzické cvičenia spojené so spevom, ktoré zabezpečuje terapeutka zo susedného Púchova, a popoludní mávame biblické hodiny. Každú nedeľu a sviatok je v našej milej kaplnke spoločenstvo s naším drahým Pánom Ježišom Kristom pri Službách Božích, kde nám je pravidelne prisluhovaná aj Večera Pánova. Naše spoločenstvo umocňuje organová hra, zvučný spev ako aj obdivuhodná kvetinová výzdoba. Toto všetko sa nám ponúka cez nášho duchovného správcu, ktorý je zakladateľom, budovateľom a srdcom tohto sociálneho zariadenia. Pán Boh ho obdaril mnohými hrievkami a schopnosťami, ktoré naplno rozdáva v prospech nás 45-tich obyvateľov i personálu tohto domova.

Každý, kto môže, pomáha tým, ktorí nevládzu, či už nakloniť tanier, nakrítiť, prisunúť stoličku, alebo odviezť vozíčkara. Ja s radosťou vypomáham v kuchyni kuchárom pri pomocných prácach, čo ma veľmi naplňa. Popoludní sa s ďalšími sestrami v spoločenskej miestnosti venujem ručným prácam. Takto ako jedna veľká rodina prežívame krásne chvíle jesene života v rozhovoroch či v spomienkach na mladé roky. Veľmi dôležité sú aj naše modlitby za rodiny, deti, vnúčatá a drahú cirkev.

Eudmila Blahová
obyvatelka SED v Košeci

Príbliženie rodinného života v profesionálnych rodinách

Vo svedectvách rodičov a detí z detského domova rodinného typu profesionálnych náhradných rodín pocítite silu Božieho požehnaní, vanutie Ducha, ktorý obohacuje, naplňa a obnovuje.

Rodiny, ktoré sa s nami podelili o svoje pocity, životné príbehy, starosti či radosti nám môžu byť príkladom. Deti, ktorým sa nedostalo lásky a požehnaní vo svojej biologickej rodine nám chcú priblížiť svoj svet, ktorý našli a prežívajú v náhradnej rodine. Nechajme sa teda vniesť do ich prostredia . . .

„Bez Božieho požehnaní by sme to nezvládli“

Voláme sa Peter a Iveta Valovičovi, bývame v Hrádku nad Váhom. Keď sme sa v roku 1989 zobrali, mali sme vízie – mať viac detí a poskytnúť domov aj sirotám...

Postavili sme veľký dom a keď bol interiér hotový, rozmýšľali sme, že už by mohol byť ten čas na prijatie detí bez rodičov a bez domova. Vo februári 2002 sme rozbehli vybavovanie formalít a v marci 2003 sme mali doma 11-ročnú Timeu. Stali sme sa profesionálnymi rodičmi Detského domova v Lubietovej, tohto času so sídlom v Banskej Bystrici. Timea stratou rodiny (rodičia sa rozviedli, každý si našiel iného partnera a Timea skončila v detskom domove) začala mať stavy depresie a stratu kontroly nad svojim správaním. Pre hocijakú maličkosť sa aj päť hodín nemohla dostať z prenikavého plaču a smútku. Prvý polrok bol nesmierne ťažký. Museli sme Timei stanoviť množstvo hraníc, o ktorých nemala dovtedy ani potuchy. No postupne ju Pán Boh uvoľňoval, uzdravoval a dostával do normálu.

Keby sme necítili niekde hlboko v srdci, že toto je to dieťa, za ktoré sme sa roky modlili, nebola by u nás ani sekunda. Z ľudského hľadiska, keby sme mali akékoľvek veľké srdce, tak by sme také obrovské tlaky nezvládli. No Pán Boh nás veľmi povzbudzoval a povzbudzuje tým, že Timea počas 4 rokov, ktoré je u nás urobila obrovské pokroky. Vyšla z psychických problémov, naučila sa poslúchať, je milá, vnímavá a hlavne vďačná Pána Bohu aj nám.

Nevieme čo bude ďalej, no jedno vieme isto, že pre tento čas ju Pán Boh veľmi požehnal a nám nezostáva nič iné, len sa modliť a veriť, že ju bude naďalej požehnávať.

Rodina Valovičová

„Normálne dievča v normálnej rodine“

Volám sa Timea Puškárová, narodila som sa v Bratislave. Mám 15 rokov a som z detského domova. Do domova som sa dostala asi takýmto spôsobom:

Narodila som sa do normálnej rodiny, aspoň zo začiatku bola normálna. Moja mama sa volá Dáša a otec Timotej. Mám jedného brata Dada. Dado je odo mňa o dva roky mladší. Vždy bol lepší ako ja. Tak si to mysleli rodičia. Bol to ich maznáčik. Rodičia sa častokrát hádali, hádzali po sebe predmety. Na vine som bola vždy len ja. Najviac mi to vyčítala mama. Vyčítala mi aj to, že som sa narodila cisárskym a dodnes má na bruchu jazvy. Keď som mala šesť rokov, našli sa rozviedli. Moja mama sa vydala za druhého. Po rozvode rodičov som s bratom ostala mame. Nič sa v rodine nezmenilo, okrem otca, s ktorým sa stále hádali a bili ďalej. Ja som tie hádky prestala tak prežívať, pretože som

si začala myslieť, že to tak má byť. Myslela som si, že je to normálne. Asi dva roky žila s tým druhým manželom. Potom sa rozviedli. Mama sa presťahovala k ďalšiemu frajerovi. Ja som začala chodiť na liečenie, mala som problémy s dýchaním. Na liečení som bola mesiac. O pol roka som tam išla znova. Nakoniec som išla do „tábora“, z ktorého som sa už domov nevrátila. Nechácala som, prečo mama už neprišla. Nakoniec som začala mať problémy. Dostala som „hysáky“. Hysák je záchvat plaču. Počas hysáku som si trieskala hlavu o stenu a chcela som zmiznúť z tohto sveta. Kvôli tomuto som sa dostala na psychiatriu do Pezinku. Z Pezinku ma poslali do domova s tým, že ja na psychiatriu nepatrím. Odtiaľ ma dali do diagnostického centra. Tam som strávila pol roka. Potom si ma zobrala rodina Valovičová do profesionálnej náhradnej starostlivosti. K tejto rodine som prišla týždeň pred narodeninami. Moje jedenáste narodeniny som prežila tak, ako to má dieťa prežiť. Boli tam darčeky, ale hlavne láska a porozumenie. Títo rodičia Ivetka a Peter Valovičovi sú dodnes mojimi milujúcimi rodičmi. Okrem toho som spoznala, čo je to rodina.

Valovičovci majú okrem mňa 5 vlastných detí. V tejto rodine som spoznala s ich pomocou pána Ježiša, bez ktorého by som si nedokázala predstaviť svoj život. Valovičovci a Pán Boh ma uzdravili z „hysákov“.

Dnes je zo mňa normálne dievča v normálnej rodine. A môj žalm z Biblie znie takto: Keby ma aj môj otec a moja matka opustili, Hospodin sa ma ujme. (Žalm 27,10)

Timea

„Boh aj dnes robí zázraky“

S manželom sme išli do manželstva a vedeli sme, že nemôžeme mať deti. Nerobilo nám to problém, veď detí je dost, ktoré by potrebovali rodinu. No nevedeli sme, kedy sa na to podujmeme. Dokonca prišiel po rokoch čas, kedy sme o tom ani nehovorili, ako by sme zabudli. No Pán Boh nezabúda. Našli sme si miesto v zbere a veľmi sme si obľúbili pani farárku, ktorá nás povzbudzovala a pomáhala pri každodenných problémoch. A bola to práve pani farárka, ktorá nás upozornila na možnosť ísť pracovať do Domova detí v Ľubietovej (dnes Banská Bystrica). Prvý raz sme sa tam boli pozrieť a prišli

sme domov plný nadšenia a presvedčenia, že to je to pravé pre nás. No v čase prípravy som sa začala obávať, ako to bude, keď si pôjdeme vyberať deti. Túto situáciu som si nevedela vôbec predstaviť a začala som sa intenzívne modliť za deti. Pán Boh požehnával naše rozhodnutia, a tak aj v čase prípravy sme sa stretli s tížasnými ľuďmi, ktorí nás posúvali dopredu. Ak Pán Boh robí zázraky, tak v našej rodine ich robí určite. Zažili sme to viac krát. Prvý bol, že žiadne deti sme si nemuseli ísť vyberať. Dostali sme deti po inej rodine, ktorá sa rozhodla venovať vlastným deťom. Dostali sme 6 detí a boli sme nadšení. Aj dnes po 6 rokoch našej práce v Domove detí sme nadšení našou prácou aj deťmi, aj keď niekedy prechádzame rôznymi problémami. Stále veríme, že Pán Boh riadi náš život a robí v ňom zázraky. Táto práca nás baví a to nielen preto, že máme deti a rodinu, ale aj preto, že patríme do veľkej rodiny Evanjelickej Diakonie.

Ak sa niekto pýta, či robí Boh zázraky aj v súčasnosti, tak my hovoríme ÁNO.

Rodina Boričová

„Dostala som ocina a maminu“

Nebolo to určite jednoduché a ani rýchle. Kým človek uverí, že niekto, kto je nad ním ho má rád a záleží mu na ňom, chvíľu to trvá. Od roku 1995 som umiestnená v Domove detí, to znamená, že vyrastám a žijem v profesionálnej rodine patriacej pod tento detský domov. Moja viera v Boha sa začala prehĺbovať vtedy, keď som dostala „ocina“ a „maminu“ Boričovcov. V rodine, v ktorej žijem mám zázemie, ktoré cítim zo strany mojich rodičov. Detský domov, v ktorom mám možnosť vyrastať nie je obyčajný klasický detský domov. Boh mi dal skrze Stredisko Evanjelickej DIAKONIE Domova detí na výber. Buď si vyberiem život taký, aký by som žila vo vlastnej biologickej rodine, alebo sa budem uberať životom, ktorému ma učia profesionálni rodičia. Ja som sa rozhodla pre život, kde ma bude sprevádzať Boh.

Ivana Berkyová

„Boh mi do života veľmi veľa“

Volám sa Lucia a mám 18 rokov. V Domove detí, ktorého zriaďovateľom je Evanjelická Diakonia som od roku 1995. Vyrastám v rodine Boričovcov a nie v detskom domove ako takom. Bol to zázrak a nie všetky deti majú také šťastie. V rodine sa veľa hovorí o Bohu. Boh mi dal do života veľmi veľa. Zázemie, školu, priateľov a ešte mnoho a mnoho. Som mu za to vďačná a som rada, že môžem v neho veriť a s ním žiť. Lebo bez Boha by som si tento život nevedela predstaviť. A ďakujem aj ľuďom, ktorí sa o mňa celý čas starajú a pomáhajú mi.

ĎAKUJEM! Lucia Letášová

Aj LETNÉ AKTIVITY V ZAHRANIČÍ PATRIA K NAŠIM SPOLOČENSTVÁM

Nemožno nespomenúť letné aktivity, ktoré každý rok referát medzinárodnej sociálnej práce mladých ľudí organizuje v spolupráci s partnermi v zahraničí. Prevažuje záujem o Nemecko, a preto Vám chceme priblížiť aspoň jeden zážitok z tejto krajiny.

Vďaka za pekné leto

Z Božej milosti som sa počas tohtoročných letných prázdnin mohol prostredníctvom Slovenskej evanjelickej diakonie zúčastniť letných aktivít v Nemecku. 15. júla sme sa 6-členná skupinka vybrali vlakom do Chebu, kde nás už čakal riaditeľ Saskej Diakonie pán Kunze. Ešte v ten večer sme sa ubytovali v areáli nádherného zámku v dedinke Schillbach. Naše prekvapenie bolo ešte väčšie, keď nás nasledujúci deň dve pracovníčky diakonie

povodili po diakonických zariadeniach. Mohli sme vidieť úžasné dôkazy Božej lásky a veľkú obetavosť pracovníkov, ktorí svoju prácu robili s plným nasadením. Od ďalšieho dňa sme už aj my pracovali v troch rôznych zariadeniach. Dvaja v mládežníckom centre, dvaja v materskej škole a dvaja pomáhali na zámku. Pán Boh si nás po celú dobu, ktorú sme strávili v týchto zariadeniach (6 týždňov), používal a ukazoval nám, aká úžasná môže byť práca s deťmi. Tešili sme sa, že im môžeme zvestovať radostnú zvesť o našom Pánovi. Božiu milosť sme mohli pociťovať každý deň, keď na nás číhali rôzne pokušenia a nebezpečenstvá. Vďaka ľuďom, ktorí nás mali na starosti, sme sa mohli pravidelne zúčastňovať zamyslení nad slovom Božím, zdieľať sa a chváliť nášho Pána. Som rád, že som mohol prežiť také pekné leto. Letné aktivity odporúčam všetkým mladým ľuďom.

Samuel Miško

Študent Ev. sociálnej diakonie na EBF UK

LETO V TÁBORE

Tento rok mali deti z Detského domova v Banskej Bystrici možnosť stretnúť sa a spoločne stráviť čas v tábore, ktorý pre ne pripravili zamestnanci ústredia ED, o ktorom ste sa mohli dočítať aj na webovej stránke diakonie. Počas tábora odznievali rôzne príbehy, životné osudy detí, ktoré nemali možnosť vyrastať v „normálnej“ rodine, avšak aj dobrovoľníci z Domu na polceste vo Veľkom Slavkove mali priestor na svoje životné príbehy, jeden Vám chceme priblížiť v nasledovnom rozhovore . . .

Rozhovor s náčelníkom zo SED Veľký Slavkov

Michal má 20 rokov a piatich súrodencov. Všetci boli umiestnení v detskom domove, najprv spoločne, neskôr ich rozdelili. Hovorí, že je šťastný, lebo bol v detskom domove, bolo tam lepšie ako doma. S Mišom sme sa zoznámili v Útulku - Dome na polceste vo Veľkom Slavkove. Bolo to v júli tohto roku, keď ako dobrovoľník vypomáhal v detskom letnom indiánskom tábore ED s názvom „Cesta prériou“. Zastával jeden z najdôležitejších postov. Bol indiánskym náčelníkom. Svoju rolu bral zodpovedne. Okrem iného pravidelne čítal listy indiánom. Deti sa v nich dozvedeli evanjeliovú zvesť v indiánskom prevedení. Pri našej spolupráci sme teda náčelníka Miša požiadali o nasledujúci rozhovor:

Ako dlho si v SED Veľký Slavkov?

M: Už takmer rok som v Slavkove. V osemnástich rokoch som odišiel z detského domova z Nižnej Kamenice k svojim rodičom. Moja mama je veľmi na peniaze. Nevedel som o tom, že si ma berie len preto.

Už v detskom domove som poznal kresťanov, mal som veľa priateľov. Keď som odtiaľ odišiel, plakal som. Najprv som býval u rodičov, no po hádkach, najmä pre peniaze, ma mama vyhodila z domu. Potom som býval u kamarátov, v Čechách u sestry, nakoniec som strávil 2 týždne sám v lese. Mal som peniaze a spacák, hoteli boli ale plné. Každý deň som sa modlil. Vinil som sám seba, ale potom som si uvedomil, že to bola matkina chyba. Kamarát mi poradil, že v Poprade je takého stredisko, ale musím pomáhať.

Zmenil sa Tvoj život, od kedy si tu?

M: Môj život sa zmenil, hlavne vo vzťahu k Pánu Bohu. Najmä vďaka kamarátovi som si uvedomil, že Pán Boh chce, aby som tu bol. Prvý týždeň to bolo ťažké. Nemal som tu kamarátov, teraz sa to zmenilo.

Aké máš plány do budúcnosti? Čo robíš pre to, aby si to dosiahol?

M: Prvoradá je pre mňa škola, nájsť si byt a mať rodinu. Moja mladšia sestra má 13 rokov a chcem si ju zobrať k sebe. Nechcem, aby ešte bola v domove. Boli sme tam spolu, teraz tam zostala sama. S ostatnými súrodencami sa stretávam rôzne, najstaršieho brata som už dávno nevidel. Teraz pomáham Stankovi (Gurkovi pozn. autora). Idem pracovať do jednej firmy, kde budem zamestnaný ako zlievač. Školu som nedokončil. Teraz chodím na stavebnú, plánujem študovať architektúru.

Citát namiesto záveru:

„Bol som v domove rád. Bola tam zábava. Vychovávateľky som bral ako rodinu, preto som nechcel, aby ma adoptovali. Po odchode z detského domova som zistil, že svet nie je gombička.“

Michal

Marta Lipovská

Stredisko evanjelickej diakonie – „útulok Dom na polceste“ vo Veľkom Slavkove vykonáva svoju činnosť od roku 2000. Hlavným cieľom zariadenia je poskytovanie pomoci mladým mužom v rámci Prešovského samosprávneho kraja, ktorí po skončení ústavnej starostlivosti musia opustiť detské domovy. Pretože nevyrastali v prirodzenom rodinnom prostredí, často nie sú psychicky a sociálne pripravení viesť normálny a plnohodnotný život. Ich samostatný život, ktorý sa poriadne ani nezačal, potom končí v azylovom dome alebo na periférii spoločnosti. Dom na polceste takýmto ľuďom poskytuje priestor a čas (najviac 4 roky), kde sa môžu naučiť pracovať a samostatne žiť. Sekundárnym spôsobom sa venujeme aj mladým ľuďom, ktorí sa vo svojom živote dostali do krízovej situácie (bezdomovci, narkomani, asociáli – ľudia, ktorí dlhší čas žijú v kríze). V súčasnosti poskytujú pomoc 28 klientom. Riaditeľom SED je Stanislav Gurka, ktorý ho aj spolu s manželkou založil.

KONTAKT: SED Veľký Slavkov
Tatranská 71, 059 91 Veľký Slavkov
www.domnapolceste.sk
Číslo účtu 4001993196/7500

Niekoľko slov o financovaní

Evanjelická diakonia ECAV na Slovensku (ED), Ústredie ako aj strediská resp. ich zariadenia, sú od svojho vzniku financované viaczdrojovo. Pri získavaní finančných prostriedkov je potrebné rozlišovať potreby na zabezpečenie fungovania prevádzky od samotnej činnosti, poskytovaných služieb a zabezpečenia ďalšieho rozvoja. Od toho sa odvíja spôsob, forma a možnosti získať potrebné finančné krytie.

Kým Strediská evanjelickej diakonie (SED) sú podľa typu poskytovaných služieb finančne napojené na príslušné VÚC, Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny, resp. miestnu samosprávu, Ústredie Evanjelickej diakonie (ÚED) dostáva príspevkov na prevádzku z Ministerstva kultúry SR (MK SR). V návaznosti na predchádzajúci odstavec je potrebné konštatovať, že v oboch prípadoch tieto prostriedky pokrývajú len časť finančných potrieb, potrebných na komplexné zabezpečenie ich chodu a činnosti.

ÚED dostáva príspevok na jeho prevádzku pravidelne od roku 1999. Spôsob použitia príspevku a jeho účelovosť, je daná zákonom č. 523/2004 Z.z. (predtým 303/1995 Z.z.) a usmerneniami Cirkevného odboru MK SR. Pri nakladaní s týmito prostriedkami je potrebné striktné rozlišovať medzi prevádzkou a činnosťou, medzi Ústredím a tretími osobami (SED, zborová diakonia, CZ, ...). Akékoľvek použitie pridelených prostriedkov predovšetkým v prospech tretích osôb sa považuje za neoprávnené. V prípade kontroly by ich ÚED muselo vrátiť ako neoprávnené, vrátane príslušných penále.

V termíne 13. - 24.8.2007 bola na ÚED vykonaná v zmysle plánu, zamestnancami odboru rezortnej kontroly MK SR previerka hospodárenia za roky 2004 - 2006. Išlo o prvú kontrolu od roku 1999, čo v nás vyvolávalo určité obavy. Problémom je skutočnosť, že nie všetky prípady a operácie sú jednoznačne definované. Obavy sa však ukázali ako neopodstatnené, nakoľko zistenia patrili do kategórie formálnych náležitostí.

Toto zistenie a závery kontroly nás vedú ku konštatovaniu,

že s príspevkom na prevádzku ÚED sme nakladali správne a odmietanie neoprávnených požiadaviek bolo viac ako opodstatnené.

Ing. Ján Gasper

Referát ekonomicko-technického a právneho zabezpečenia

Novinky z Ústredia ED

Štyria opatrovatelia seniorov v Kovačici v týchto dňoch úspešne zakončili prvý rok svojej služby. Projekt Domácej opatrovateľskej služby podporuje Ministerstvo zahraničných vecí SR ako oficiálnu rozvojovú pomoc. Výcvik a platy opatrovateľov boli doposiaľ hradené z grantu MZV. Od júla 2007 sa začala podľa plánu na financovanie terénnej služby občanom podieľať samospráva mesta Kovačica. Za uplynulý rok sa opatrovatelia starali spolu o 21 klientov, z toho bolo 12 žien. Úloha Evanjelickej diakonie spočíva v koordinácii a monitoringu jednotlivých aktivít. Projekt potrvá do polovice roku 2009.

Marta Lipovská

V dňoch 7. až 14. augusta sa konal 8. svetový kongres Medzinárodného združenia pre pastorálnu starostlivosť a poradenstvo v Poľsku. Zo Slovenska sa ho zúčastnili: s. farárka Miriam Prášilová z Evanjelickej Diakonie, s. farárka Lýdia Nadová z CZ Slavošovce a br. Milan Halža z Cirkvi bratskej. V návaznosti na kongres sa bude konať konferencia Spoločnosti pre interkulturálnu pastorálnu starostlivosť a poradenstvo, ktorej miestom v r. 2008 bude EBF UK v Bratislave.

V rámci seminárov pre zdravotnícky personál bola pozvaná prednášať nemocničnú farárku Miriam Prášilová pre zdravotné sestry do nemocnice A. Leňa v Humennom. Diskusie o fungovaní duchovnej služby v nemocnici sa zúčastnilo asi 15 vrchných sestier a hlavnej prednášky s témou o duchovných potrebách pacientov si 18. septembra vypočulo spolu s laborantmi a študentmi posledného ročníka zdravotnej školy asi 130 poslucháčov.

3. Česko-slovenské ekumenické stretnutie nemocničných kaplánov sa uskutočnilo v dňoch 21.-24.9.2007 vo Vranove pri Brne. Nemocniční duchovní z Čiech, Moravy, Slovenska hovorili o kvalite života pacienta v paliatívnej starostlivosti. Jeden deň venovali vlastnej duchovnej príprave s témou predchádzania cez vlastne utrpenie ako dôležitý predpoklad pomoci druhým.

Miriam Prášilová

Niekoľko študentov z programu Evanjelická sociálna diakonia na EBF UK počas letných mesiacov absolvovalo dva týždne praxe v strediskách ED. Hlavným zámerom bolo získať praktické a odborné znalosti a skúsenosti a načerpať vedomosti potrebné na spracovanie v bakalárskej práci, keďže tento akademický rok vždu prví absolventi tohto programu. Letné praktikum študentov obohatilo po duchovnej i fyzickej stránke.

Za ochotu a pomoc jednotlivým personálom Ďakujeme!

Daniela Majerčáková

Diakonia.sk

Časopis Evanjelickej diakonie ECAV na Slovensku. Vydáva Evanjelická diakonia ECAV na Slovensku. Šéfredaktor Ing. Ján Huba. Evanjelická diakonia ECAV na Slovensku, Palisády 46, 811 06 Bratislava. E-mail: diakonia@diakonia.sk, 02/5441 7498. Vychádza 4x ročne. Registračné číslo: 3472/2005. Tlač: Ultra Print, s.r.o. Časopis je bezplatný. Jeho vydávanie môžete podporiť formou Tlačového fondu ED, na číslo účtu: 584759183/7500 ČSOB, a.s. Bratislava, Variabilný symbol 8811. Príspevky a fotografie do časopisu zasielajte na poštovú adresu: Evanjelická diakonia ECAV na Slovensku, P. O. Box 82, 814 99 Bratislava, alebo e-mailom: media@diakonia.sk.

NEPREHLIADNITE!

Bratia farári - sestry farárky - učítelia náboženstva,
o projekte ED ECAV „DIAKONIA v evanjelických školách“ ste už viackrát mohli počuť.

Cieľom projektu bolo:

priblížiť mladým ľuďom diakoniu – praktický život viery v službe.

Kroky na dosiahnutie cieľa:

**vstupom do tried evanjelických škôl nastoliť tému diakonie
pripraviť Metodickú príručku na výučbu diakonie**

Metodická príručka (pomôcka) s diakonickými lekciami pod názvom „Objaviť diakoniu v Biblii a v dejinách“ je určená učiteľom náboženstva na všetkých školách. Bude vydaná v dvoch dieloch:

I. diel - Objaviť diakoniu v Biblii (lekcie 1-20)

obsahuje:

- informácia o ciele a úvod na používanie lekcí, poznámky k vekovým skupinám, obsah lekcí s označenými oblasťami, ktoré obsahujú, zoznam použitých skratiek,
- každá lekcija je pre tri vekové skupiny: 6-10; 10-15; 15-18 rokov. Prvé dve vekové skupiny majú pracovné listy a list s riešeniami pre vyučujúcich, pracovné listy s krížovkami a riešeniami, obrázky,...
- mapy k niektorým lekciam
- tabuľku s hebrejskými, resp. aramejskými a gréckymi menami a pojmami
- abecedný zoznam navrhnutých piesní podľa lekcí a vekovej skupiny
- piesne s notami, ktoré nie sú v spevníku „K trónu slávy“
- zoznam citácií z použitej literatúry, literatúra
- doslov

II. diel - Objaviť diakoniu v dejinách (lekcie 1-34)

obsahuje:

- lekcie s obrázkami osobností, rôznymi pomocnými symbolmi

Historicky nadväzujú na poslednú biblickú lekciju (L20), chronologicky predstavujú osobnosti a spoločnosti, ktoré sa cez dejiny cirkvi pričínili k zviditeľneniu praktickej stránky služby Pána Ježiša Krista, ktorou prejavoval starostlivosť o človeka v núdzi. Tým plnili Jeho poverenie s poznámkou: ... **chudobných vždy máte so sebou, a keď budete chcieť, budete im môcť dobre činiť; ... (Mk 14,7).**

Keďže učebné osnovy „neberú do úvahy“ dejiny diakonie, zostáva na vyučujúcich, ako a kde túto časť diakonických lekcí použijú (detské služby Božie, konfirmačná výučba, mládež, biblické hodiny dospelých a iné). Pripomíname, že Metodická príručka je aj podľa recenzentov **všestranne použiteľná** v CZ.

I. diel - Objaviť diakoniu v Biblii má cca 550 strán. V prílohe je návrh na zaradenie lekcí 1-20 na hodiny náboženstva podľa učebných osnov na školský rok 2007/08 pre 1.-9. triedu.

I. diel je už v tlači a v júli bude môcť byť distribuovaný na seniorské úrady pre všetky CZ. Vo viere očakávame, že **každý CZ si objedná na ÚED aspoň jeden exemplár.** Mestské CZ prosíme, aby objednali potrebný počet ks, podľa počtu vyučujúcich náboženstvo. Evanjelické školy dostanú po jednom exemplári cez Nadáciu Jana Amosa Komenského. Predpokladaná cena je (hlboko pod výrobnou) 590 Sk.

II. diel - Objaviť diakoniu v dejinách by mal byť distribuovaný do konca r. 2007. Budeme Vás včas informovať!

Autorkami sú Mgr. Zuzana Kolárovská, farárka v. v. a Barbara Haug, diakonisa sesterstva v Herrenbergu.

(zk, jh)